EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 20.2.2025
COM(2025) 54 final

SDĚLENÍ KOMISE

EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ A EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANCE

o hodocení programu výměny, pomoci a odborného vzdělávání za účelem ochrany eura proti padělání (programu „Pericles IV“) v polovině období

{SWD(2025) 44 final}

1. Úvod

Program Pericles IV zavedený nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/840 je čtvrtým cyklem programu Pericles. Právním základem programu je článek 133 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU). Hlavními cíli programu je prevence padělání eura a souvisejících podvodů a boj proti nim a zachování integrity eurobankovek a euromincí. Program tak přispívá k důvěře občanů a podniků v pravost těchto bankovek a mincí a posiluje důvěru v hospodářství EU a zároveň zajišťuje udržitelnost veřejných financí. Specifickým cílem programu je chránit eurobankovky a eurominneed proti padělání a souvisejícím podvodům. Tohoto cíle se snaží dosáhnout dvěma hlavními způsoby. Prvním je podpora a doplnění opatření přijatých členskými státy. Druhým způsobem je pomoc příslušným vnitrostátním orgánům v jejich úsilí o rozvoj úzké a pravidelné spolupráce a o výměnu osvědčených postupů mezi sebou navzájem, jakož i s Komisí, a je-li to namístě, se zeměmi mimo EU a s mezinárodními organizacemi.

Program lze proto obecně považovat za iniciativu v oblasti budování kapacit, šíření informací a vytváření sítí. Jeho činnost je zaměřena na: i) výměnu a šíření informací; ii) poskytování technické, vědecké a operační pomoci a iii) nákup vybavení určeného specializovaným subjektům ze zemí mimo EU, které se zabývají bojem proti padělání, za účelem ochrany eura proti padělání.

Program vychází ze tří stěžejních zásad, jimiž jsou: i) nadnárodní charakter, který vyžaduje, aby se všech činností programu účastnily alespoň dvě země; ii) víceoborovost, která má usnadnit přijetí společného přístupu k ochraně eura níže uvedenými cílovými skupinami, a iii) doplňkovost, čímž je míněno, že činnosti programu mají doplňovat, nikoli nahrazovat další iniciativy na ochranu eura prováděné členskými státy nebo orgány EU či mezinárodními institucemi.

Hodnocení programu Pericles IV v polovině období bylo provedeno v souladu s článkem 13 nařízení (EU) 2021/840. Hodnocení zahrnovalo kritéria relevance, účinnosti, účelnosti, soudržnosti a přidané hodnoty EU, jak je stanoveno v pokynech pro zdokonalení tvorby právních předpisů. Rovněž se zabývalo udržitelností akcí programu při ochraně eura proti padělání. Hodnocení přezkoumalo provádění programu od ledna 2021 do března 2024 a zahrnovalo jak členské státy Evropské unie (členské státy eurozóny i členské státy mimo eurozónu), tak země mimo EU. Do tohoto hodnocení v polovině období se zapojily různé zúčastněné strany, včetně příslušných vnitrostátních orgánů z členských států EU, žadatelů a příjemců podpory v rámci programu, účastníků akcí financovaných z programu, orgánů EU jako Evropská komise a Evropská centrální banka (ECB), agentur jako Europol a Eurojust, jakož i mezinárodních partnerů, například příslušných orgánů ze zemí mimo EU a INTERPOLU. Hodnocení přezkoumalo všechny typy akcí v rámci programu Pericles IV, včetně konferencí a rozsáhlých akcí pořádaných za účelem šíření informací, setkání, seminářů, workshopů, vzdělávacích činností, studií a nákupů vybavení.

Další podrobnosti o hodnocení Komise v polovině období obsahuje pracovní dokument útvarů Komise připojený k tomuto sdělení. Hodnocení vychází z různých zdrojů, včetně souběžně zveřejněné nezávislé studie provedené externím dodavatelem. Zmíněný pracovní dokument útvarů Komise předkládá hlavní poznatky získané z hodnocení programu Pericles IV v polovině období a shrnuje jeho provádění.

2. Celkový závěr hodnocení

Hodnocení dospělo k závěru, že program Pericles IV plní svůj cíl přispívat k prevenci padělání eura a k boji proti němu, a tím zachovávat integritu eurobankovek a euromincí.

Program se obecně ukázal jako **účinný** při zlepšování výměny informací, technických dovedností, institucionálních rámců a operačních schopností při boji proti padělání eura, a to jak v členských státech EU, tak v zemích mimo EU. Program úspěšně přispívá k vytváření sítí a ke spolupráci při šetřeních, což vedlo k dosažení významných výsledků, například šetření vedoucích k zabavení padělaných eur a rozbití zločineckých organizací.

Zajišťováním technické odborné přípravy, seminářů, výměn zaměstnanců a studií program podporuje opatření přijímaná členskými státy, zejména v případech, kdy je vnitrostátní financování omezené. Program Pericles IV proto během dosavadního provádění zajistil **účelné** využívání zdrojů při dosahování výstupů, výsledků a dopadů programu. Podíl nákladů na řízení je sice v porovnání s podobnými programy relativně vysoký, to je však způsobeno především omezeným celkovým rozpočtem programu. Jejich celkový podíl se rovněž snižuje díky digitalizaci, což svědčí o celkovém zvýšení efektivity. Úzké zapojení GŘ ECFIN do koordinace a provádění akcí, například tím, že předsedá zasedáním skupiny odborníků pro boj proti padělání eura (ECEG), zajišťuje zájem členských států a účinné monitorování. Program je předmětem hodnocení v polovině období a hodnocení *ex post*. Vzhledem k malému rozsahu programu a k vysoké míře kontinuity během více programových období však může být nutné zvážit, zda je požadavek provádět dvojí hodnocení za každý cyklus financování vzhledem k celkovému rozpočtu přiměřený.

Dále bylo zjištěno, že program **doplňuje** iniciativy jiných orgánů EU, jako je ECB, a agentur, jako je Europol, a je s nimi **soudržný**. Vzhledem k tomu, že iniciativy členských států mají omezený rozsah, program tuto mezeru zaplňuje tím, že nabízí mnohonárodní a multidisciplinární akce, které poskytují odborné znalosti a podporují budování vztahů mezi členskými státy, jakož i se zeměmi mimo EU. Program přináší skutečnou významnou **přidanou hodnotu EU** tím, že vytváří a posiluje vztahy a spolupráci mezi členskými státy, zeměmi mimo EU, orgány EU a mezinárodními organizacemi, což přesahuje působnost jednotlivých vnitrostátních orgánů.

Program je rovněž stále vysoce **relevantní** a přizpůsobuje se vyvíjejícím se hrozbám. Je třeba neustále věnovat pozornost novým hrozbám padělání a zajistit, aby počet odhalených padělků eura zůstal pod kontrolou a na nízké úrovni: dokud bude používána hotovost, bude přetrvávat riziko padělků. V neposlední řadě program usiluje o zajištění dlouhodobé **udržitelnosti** svých výstupů a budoucího pokroku při plnění svých cílů předáváním znalostí prostřednictvím pravidelných následných akcí a průběžné podpory. Zúčastněné strany upozorňují na vyvíjející se hrozby a míru fluktuace zaměstnanců v rámci příslušných vnitrostátních orgánů a zdůrazňují, že je třeba opakovat odbornou přípravu každé dva až tři roky.

3. Hlavní získané poznatky

Celkově hodnocení potvrzuje, že akce programu Pericles jsou stále zapotřebí a že se tato potřeba pravděpodobně bude zvyšovat. Uvádí také některé klíčové poznatky, které jsou užitečné pro další provádění programu.

Pokud jde o účinnost programu, hodnocení zdůrazňuje, že program by se měl i nadále zaměřovat na propojení těch členských států a zemí mimo EU, které mají přímý zájem nebo odborné znalosti v určité oblasti, aby program mohl zajistit, že akce budou smysluplné a produktivní. Hodnocení rovněž upozorňuje na nutnost zachovat rovnováhu mezi různými druhy akcí způsobilých pro financování, jako jsou studie a nákup vybavení pro země mimo EU, po zbytek programového období.

Z hodnocení vyplývá, že relevantnost programu Pericles IV lze ještě zvýšit tím, že se bude i nadále zaměřovat na současné i budoucí hrozby, jako jsou bankovky s pozměněným designem a distribuce padělků přes internet. Z hodnocení však rovněž vyplývá, že program by se měl zaměřit na potenciální hrozby pro budoucí digitální euro a na dopad umělé inteligence na výrobu a identifikaci padělaných měn. Aby program obstál i v budoucnu, může být nutné získat specifické odborné poznatky, například rozšířením působnosti pro zúčastněné odborníky umožňujícím reagovat na tento vývoj a potenciální nové hrozby. V tomto ohledu by byl užitečný dvoustupňový přístup, který by věnoval dostatečnou pozornost jak i) nutnosti, aby členské státy (a země mimo EU) rozvíjely základní technické dovednosti v oblasti boje proti padělání, tak ii) vznikajícím hrozbám a orgánům schopným na tyto hrozby reagovat. Dalšími způsoby posílení programu by bylo více zapojit do akcí programu soudní orgány, celní orgány a doručovací služby, sdílet harmonogramy a témata těchto akcí předem a přizpůsobit jejich obsah očekávanému publiku. Ideálním fórem pro uvedení získaných poznatků do praxe jsou zasedání skupiny ECEG a každoročně aktualizované strategie Pericles.

Pokud jde o udržitelnost, aby byl program i nadále účinný, je hlavním ponaučením, že je důležité přijímat dostatečná následná opatření a poskytovat pravidelná školení. Ta mohou pomoci správně uplatňovat a posilovat výsledky učení a zajistit široké sdílení aktuálních informací o současných trendech a vývoji, a to tak, že zdůrazní neustále se měnící a vyvíjející povahu hrozby, kterou padělání eura představuje. Díky pravidelné účasti generálního ředitelství Komise, které program provádí, na akcích financovaných z programu je možné průběžně posuzovat kvalitu a udržitelnost těchto akcí. Řada akcí – jak těch pořádaných přímo Komisí, tak akcí členských států – klade silný důraz na „školení školitelů“ a je pravidelně opakována, čímž se zajišťuje, aby znalosti zůstaly aktuální, i když ve složení zaměstnanců příslušného orgánu dojde ke změnám. Jedním z důležitých ponaučení na závěr je, že je nutné minimalizovat potenciální jazykové bariéry včetně bariér mezi prováděcími subjekty a ostatními účastníky akcí programu, například tím, že prováděcí subjekty budou ve vhodných případech vybízeny, aby poskytovaly tlumočení.

4. Pokračování programu Pericles IV a další vývoj

Hodnocení dospělo k závěru, že stávající prováděcí struktura programu Pericles IV je v zásadě účinná, účelná, udržitelná a zůstává relevantní při přizpůsobování se vyvíjejícím se hrozbám. Program Pericles IV řeší kritický nedostatek v mnoha členských státech, kde jsou zdroje na pořádání mezinárodní a multidisciplinární odborné přípravy v oblasti padělání eura často omezené. Tím, že poskytuje cílenou podporu, program posiluje schopnost EU bojovat

proti padělání eura a podporuje rozvoj nových vztahů, sítí a úsilí v oblasti nadnárodní spolupráce.

Komise má v úmyslu nadále vzájemně propojovat příslušné země a zároveň udržovat rovnováhu a podporovat konkrétní druhy opatření. Toho lze dosáhnout prostřednictvím každoročních strategií Pericles a zasedání skupiny odborníků pro boj proti padělání eura (ECEG). Komise zváží možnosti prodloužení délky těchto zasedání na dva dny. Považuje také za užitečné podpořit větší účast zástupců soudních orgánů na zasedáních skupiny ECEG a na akcích programu Pericles IV, zejména s ohledem na akutní hrozby, jako jsou bankovky s pozměněným designem. Důležitým krokem, který již byl v tomto směru učiněn, je pozvání Eurojustu k pravidelné účasti na zasedáních skupiny ECEG.

Ačkoli je rozpočet programu v zásadě přiměřený pro zachování vysoké úrovně účinnosti, snížení finančních prostředků vedlo k tomu, že bylo provedeno méně opatření a vyškoleno méně účastníků než v předchozích cyklech programu. I ze zpětné vazby od zúčastněných stran vyplývá, že snížený rozpočet programu Pericles IV v porovnání s předchozími cykly programu negativně ovlivnil jejich rozhodování a schopnost organizovat akce programu Pericles.

Úspěch programu lze z velké části přičíst jeho koncepci, která odráží jeho jedinečný právní základ[1], a zaměření, které umožňuje úzkou spolupráci mezi členskými státy a Evropskou komisí prostřednictvím GŘ ECFIN. Vzhledem k tomu, že program Pericles IV je samostatným programem, funguje generální ředitelství Komise, které jej řídí, jako jeho provozní oddělení, které je nedílnou součástí rozvoje strategie, plánování a provádění akcí. Tím je zajištěno, že program nadále odráží potřeby členských států a účastníků akcí, díky čemuž přináší přidanou hodnotu a je účinný.

[1] Program Pericles pro členské státy eurozóny je založen na článku 133 SFEU (řádný legislativní postup) a program Pericles pro členské státy mimo eurozónu je založen na článku 352 SFEU (zvláštní legislativní postup).